

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 4Cdo/339/2020
Identifikačné číslo spisu: 4217220299
Dátum vydania rozhodnutia: 29.06.2021
Meno a priezvisko: Mgr. Dušan Čimo
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:4217220299.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov 1/ P. H. a 2/ P. H., oboch trvale bytom v P., S. XXX/XX a zastúpených dr. jur. Zitou Machlicovou Czibor, advokátkou v Komárne, Župná 14, proti žalovanému Á. C., trvale bytom v P., S. XXX/XX, zastúpenému JUDr. Ľubicou Bičianovou, advokátkou v Komárne, Záhradnícka 16/11, o určenie vlastníckeho práva, vedenom na Okresnom súde Komárno pod sp. zn. 15C/82/2017, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Nitre z 27. novembra 2019 sp. zn. 6Co/43/2019, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a .

Žalovaný má nárok na náhradu trov dovolacieho konania.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Komárno (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 19. októbra 2018 č. k. 15C/82/2017-86 I. žalobu žalobcov zamietol, II. určil, že vlastníkom nehnuteľností v kat. úz. P., zapísaných na LV č. XXXX ako byt č. 35, nachádzajúci sa na 1. poschodí obytného domu súpisné číslo 233 v P., na S. K., vchod č. 37 a podielu priestoru na spoločných častiach a spoločných zariadeniach domu a spoluvlastníckeho podielu parc. č. 1201 - zastavané plochy a nádvoria o výmere 1.037 m² v podiele 7221/295052-tín (ďalej len „sporné nehnuteľnosti“) je žalovaný, III. vyslovil, že žalovaný má voči žalobcom 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu a IV. žalovanému uložil povinnosť zaplatiť na účet súdu prvej inštancie (vo výroku inak neoznačený - pozn. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) súdny poplatok za žalobu vo výške 99,50 € do 10 dní od právoplatnosti rozsudku. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobcovia sa žalobou domáhali určenia, že sú bezpodielovými spoluvlastníkmi sporných nehnuteľností, ktoré nadobudli na základe zámennej zmluvy z 9. októbra 2008, uzatvorenej s H. U. (ako vlastníkom bytu). Žalovaný žiadal žalobu zamietnuť a v priebehu konania podal protižalobu, ktorou sa domáhal určiť, že vlastníkom sporných nehnuteľností je (na základe osvedčenia o dedičstve titulom dedenia po nebohej P. U.) on. Súd prvej inštancie svoj rozsudok právne odôvodnil ust. § 124, § 126 ods. 1 a § 132 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení) a § 36 a § 36a ods. 1 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon). Zdôraznil, že jeho rozsudkom (súdu prvej inštancie) č. k.

8C/351/2010-453 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre č. k. 8Co/47/2015-483 bolo právoplatne určené, že sporný byt patrí do dedičstva po nebohej P. U., zomrelej X. E. XXXX, teda, že v čase jej smrti bol predmetom jej vlastníctva a nebol tak riadne prevedený na H. U. a následne ani na žalobcov, pričom v skoršom konaní, o ktorom je reč, sa sudy riadne vysporiadali aj s otázkou platnosti, resp. neplatnosti zámenných zmlúv. Dodal, že je nepochybné, že už prvá zámenná zmluva uzatvorená medzi P. U. a H. U.P. nemohla byť uzatvorená platne, pretože k jej uzatvoreniu došlo 5. februára 2008 a z konania (súdu prvej inštancie) jeho sp. zn. 12C/67/2008 vyplýva, že P. U. nebola až do smrti, t. j. do X. E. XXXX spôsobilá na právne úkony, pričom o jej nepričetnosti vedeli aj žalobcovia, ktorí sa podpísali pod petíciu a tým nebola daná ich dobrá viera pri nadobudnutí nehnuteľností. Ak o vlastníckom práve k sporným nehnuteľnostiam bolo už rozhodnuté v konaní sp. zn. 8C/351/2010, takým rozsudkom je viazaný i on a žalobcovia na požadovanom určení nemajú ani naliehavý právny záujem v zmysle § 137 písm. c/ Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení zákona č. 87/2017 Z. z. a dnes už i zákona č. 350/2018 Z. z., ďalej len „C. s. p.“). Proti žalobe žalovaného vyhovel z dôvodu, že sporné nehnuteľnosti sa stali predmetom dedičstva a na základe osvedčenia o dedičstve ich zdedil žalovaný ako dedič po nebohej P. U.. Napokon rozhodnutie o trovách konania odôvodnil právne ust. §§ 255 a 262 C. s. p. a vecne plným úspechom žalovaného a rozhodnutie o poplatkovej povinnosti právne ust. § 2 ods. 1 písm. a/, § 5 ods. 1 písm. a/ a § 10 ods. 2 písm. a/ zákona SNR č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov a položkou 1 písm. b/ Sadzobníka súdnych poplatkov a vecne vznikom žalovanému poplatkovej povinnosti podaním protižaloby.

2. Krajský súd v Nitre (ďalej len „odvolací súd“) rozsudkom z 27. novembra 2019 sp. zn. 6Co/43/2019 I. napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a II. žalovanému priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania. Po preskúmaní veci dospel k záveru, že odvolanie žalobcov nie je dôvodné, pretože rozsudok súdu prvej inštancie je v zmysle § 387 ods. 1 C. s. p. vecne správny. Zdôraznil, že zásadnou otázkou v konaní bola otázka, či žalobcovia nadobudli vlastnícke právo k sporným nehnuteľnostiam na základe ich dobrej viery. V tomto smere súd prvej inštancie vyvodil záver, že žalobcovia neboli nadobúdateľmi v dobrej viere, keď mali vedomosť o tom, že v čase uzatvorenia zámennej zmluvy medzi H. U. a P. U. táto nebola spôsobilá na právne úkony. Odvolací súd posúdil zistené skutkové okolnosti daného prípadu v ich vzájomnej súvislosti a časovej následnosti a dospel k rovnakému záveru, že v konaní nebola preukázaná dobrá viera žalobcov ako nadobúdateľov k spornému bytu. Mal za preukázané, že pred uzatvorením zámennej zmluvy žalobcovia mali vedomosť o tom, že H. U., ako prevodca bol na liste vlastníctva zapísaný na základe zámennej zmluvy s P. U. a rovnako tak mali vedomosť o psychickom stave P. U. v čase uzatvorenia tejto zámennej zmluvy. Za danej situácie tak pri bežnej opatrnosti žalobcov, ktorú možno od nich spravodlivo požadovať, mohli mať o platnosti zámennej zmluvy dôvodné pochybnosti. Dobrá viera žalobcov ako nadobúdateľov predstavovala nevyhnutný predpoklad pre nadobudnutie ich vlastníckeho práva k spornej nehnuteľnosti a pre jej neexistenciu bolo potrebné žalobu žalobcov ako neopodstatnenú zamietnuť. Vo vzťahu k výroku napadnutého rozsudku, ktorým bolo vyhovené protižalobe žalovaného, že vlastníkom sporných nehnuteľností je on, sa odvolací súd stotožnil so záverom súdu prvej inštancie o jej dôvodnosti, keď žalovaný preukázateľne nehnuteľnosť nadobudol dedením v dedičskom konaní po poručiiteľke P. U. podľa osvedčenia o dedičstve sp. zn. 5V/262/2008, Dnot 111/2008 vydaného 14. februára 2018 notárkou JUDr. Leilou Baštrnákovou, ktoré nadobudlo právoplatnosť rovnaký deň. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov odvolacieho konania odôvodnil právne ust. § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 a § 262 ods. 2 C. s. p. a vecne plným úspechom žalovaného.

3. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podali dovolanie žalobcovia (ďalej aj „dovolatelia“). Prípustnosť dovolania vyvodzovali z § 420 písm. f/ C. s. p. tvrdiac, že nižšie sudy im nesprávnym procesným postupom znemožnili uskutočňovať procesné práva v takej miere, že tým došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Odvolaciemu súdu vytýkali nesprávny postup pri dokazovaní, ktorý podľa dovoľateľov spočíval v tom, že súd nevyhodnotil všetky predložené dôkazy stranami sporu, v dôsledku čoho ani neodstránil rozpory medzi jednotlivými dôkazmi. Navrhli preto, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu spolu s rozsudkom súdu prvej inštancie zrušil a vec vrátil na prejednanie súdu prvej inštancie. Zároveň žiadali o odklad vykonateľnosti rozhodnutia.

4. Žalovaný navrhol dovolanie zamietnuť ako nedôvodné.

5. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie bolo podané včas (§ 427 C. s. p.), na to oprávnenými osobami, reprezentujúcimi stranu v konaní pred nižšími súdmi neúspešnú (§ 424

C. s. p.), zastúpenými v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C. s. p.) bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C. s. p.) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania a dospel k záveru, že dovolanie treba odmietnuť.

6. Podľa § 419 C. s. p. je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 C. s. p.

7. Dovolanie prípustné podľa § 420 C. s. p. možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C. s. p.). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C. s. p.).

8. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 C. s. p.).

9. V danom prípade dovolatelia uplatnili prípustnosť a súčasne aj dôvodnosť dovolania podľa § 420 písm. f/ C. s. p., podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

10. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ C. s. p., sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b/ nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Z práva na spravodlivý súdny proces ale pre procesnú stranu nevyplýva jej právo na to, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi a predstavami, preberal a riadil sa ňou predkladaným výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov a rozhodol v súlade s jej vôľou a požiadavkami. Jeho súčasťou nie je ani právo procesnej strany dožadovať sa ňou navrhnutého spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (v tejto súvislosti porovnaj rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. IV. ÚS 252/04, I. ÚS 50/04, I. ÚS 97/97, II. ÚS 3/97 a II. ÚS 251/03).

11. Podľa dovolateľov procesná vada konania uvedená v § 420 písm. f/ C. s. p. mala spočívať v nedostatku v procese dokazovania, čím došlo k porušeniu ich práva na spravodlivý súdny proces.

12. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p. treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu v prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

13. Z doterajšej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu vyplýva, že nevykonanie niektorého z navrhovaných dôkazov bez ďalších relevantných skutočností nezakladá tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu. Súd totiž nie je viazaný návrhmi strán sporu na vykonanie dokazovania a nie je povinný vykonať všetky navrhnuté dôkazy. Posúdenie návrhu na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z navrhnutých dôkazov budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu a nie strán sporu. Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykonával všetky stranou sporu navrhnuté dôkazy, nezakladá prípustnosť dovolania podľa ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p., lebo týmto postupom súd neporušil právo strany sporu na spravodlivý proces.

14. Nespôsobilou založiť prípustnosť dovolania je aj dovolacia námietka žalobcov týkajúca sa prípadného nesprávneho hodnotenia vykonaných dôkazov odvolacím súdom, ktorú tiež bez ďalších relevantných skutočností nemožno považovať za tzv. zmätočnosťnú vadu v procesnom postupe odvolacieho súdu, a to preto, že (i) hodnotenie dôkazov prislúcha zásadne len tomu súdu, ktorý ich vykonal, teda v tomto prípade súdu prvej inštancie a (ii) pokiaľ súd nesprávne vyhodnotí niektorý z vykonaných dôkazov, môže byť jeho rozhodnutie z tohto dôvodu nesprávne, táto skutočnosť ale sama osebe prípustnosť dovolania v zmysle ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. nezakladá. Judikatúra najvyššieho súdu (R

42/1993, R 37/1993, R 125/1999, R 6/ 2000) ako aj viaceré jeho rozhodnutia z čias účinnosti skoršej procesnej úpravy (napr. sp. zn. 2 Cdo 130/2011, 5 Cdo 244/2011, 6 Cdo 185/2011 a 7 Cdo 38/2012) zastávali názor, že ani prípadná neúplnosť či nesprávnosť skutkových zistení a skutkových záverov nie je v rozhodovacej praxi najvyššieho súdu považovaná (bez ďalšieho) za dôvod zakladajúci tzv. zmätočnosťnú vadu konania a nakoľko zmeny v právnej úprave dovolania a dovolacieho konania, ktoré nadobudli účinnosť od 1. júla 2016, sa podstaty a zmyslu spomínaných judikátov a rozhodnutí nedotkli, treba ich považovať za naďalej aktuálne.

15. Dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. Dovolací súd nedisponuje oprávnením dokazovať hmotnoprávne skutky, na to slúži nachádzacie (základné) konanie a konanie na odvolacom súde. Predmetom dokazovania pred dovolacím súdom sú napr. včasnosť a prípustnosť dovolania; skutkový stav a výsledky dokazovania spred nižších súdov sa nemôžu pred dovolacím súdom meniť (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol. Civilný sporový poriadok. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2016, pri § 442). Dovolací súd bol preto viazaný zisteniami súdov nižších inštancií ohľadom posúdenia dobrej viery žalobcov v čase nadobúdania nimi vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam (bytu).

16. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú teda povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorý je v zmysle § 442 C. s. p. viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd, a jeho prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (tu porovnaj I. ÚS 6/2018). V rámci tejto kontroly dovolací súd síce má možnosť vyhodnotiť a posúdiť, či konanie nie je postihnuté rôznymi závažnými deficitmi v dokazovaní (tzv. opomenutý dôkaz, deformovaný dôkaz, porušenie zásady voľného hodnotenia dôkazov a pod.) a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f/ C. s. p., avšak tieto vady v prejednávanej veci nezistil. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozsudku uviedol, z akých dôkazov vychádzal a aj prečo tieto boli dostačujúce na posúdenie, ktorej zo strán sporu prináleží vlastnícke právo k spornej nehnuteľnosti. Navyše dovolatelia v dovolaní ani nešpecifikovali, ktoré predložené dôkazy nemali byť vyhodnotené, resp. ktoré rozpory a medzi ktorými dôkazmi mali byť podľa nich odstránené.

17. V nadväznosti na vyššie uvedené dovolací súd pripomína konštatovanie ústavného súdu uvedené v rozhodnutí sp. zn. I. ÚS 61/2019, v zmysle ktorého aj v právnych veciach, na ktoré sa vzťahuje nová procesná úprava účinná od 1. júla 2016, je opodstatnený názor, podľa ktorého prípadný nedostatok riadneho odôvodnenia dovolaním napadnutého rozhodnutia, nedostatočne zistený skutkový stav alebo nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu konania podľa § 420 písm. f/ C. s. p. Nejde totiž o nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

18. Z týchto uvedených dôvodov preto dovolací súd dospel k tomu, že dovolanie žalobcov podľa § 420 písm. f/ C. s. p. prípustné nie je, a preto dovolanie odmietol podľa § 447 písm. c/ C. s. p.

19. Rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní dovolací súd neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá C. s. p.).

20. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0, v časti trov konania pomerom 2 : 1.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.